

Danielpa Qillqanmanta - Qanchis Chunka Phisqayoq Yupay

Proféticopaq kikinchasqankuna: Isaíaspa willakuyninmanta kunan p'unchaypaq revelacionkunakama

Jeff Pippenger
2024-02-08

Imaynataq Isaías qhawarichin chunka pichqa watakunawan rikuchisqa willakuyta (qanchis kaq capítulo, pusaq kaq versículo), Jerusalén llaqtapa mana allin umalliqninman, chayta rurán t'aksachiqpa chakra patapi hinaspa hanaq qochaq yaku apana ñanpa tukukuyninpi, 742 BC watapi. 742 BC wataqa 1863 watata rikuchin, imaraykuchus Jesúsqa sapa kuti qallariyninwanmi tukukuyninta rikuchin. Chaymantataq 1863 watapi hatarikuq qhatariyqa Estados Unidospi domingo p'unchaw kamachita rikuchin, imaraykuchus Jesúsqa sapa kuti imapaqpas tukukuynintaqa chay imapa qallariyninwanmi rikuchin. 1863 wataqa qallariynin karqan leywan qelqasqa Laodicea Adventista iglesiapa, chay iglesiataq “hatun pachakuti” nisqa domingo p'unchaw kamachipi ch'usaqyachisqa saqisqa kachkan. ¿Imaynataq huk corporación, Estadoq leywan kamachisqa kaspá (mana iglesiaraq Estadoyta kamachisqachu), chay qanchis kaq p'unchaw samana p'unchawtaqa sayachiya atinqa, chay mismo gobiernolla leywan qanchis kaq p'unchawpi yupaychayta hark'akusqan pacha?

Cristopa ministeriunta qallariyninpiwan tukukuyninpiwanmi templota mayllarqan. Ñawpaq templota mayllariypiqa Cristo sut'incharqanmi pusariqkunaqa “Taytanpa wasinta” suwapa mach'ayman tukuchisqankuta; ichaqa qhipa templota mayllariypiqa sut'incharqanmi “paykunapa wasin” ch'usaq, saqisqa paykunaman qhiparisqanta. Ñawpaq Israelqa kunan Israelpa rikch'akuyninmi. Paymi Millerita templota sayarichirqan hinaspa mayllarqan Adventismopa qallariyninpi; ichaqa qhipa mayllariypiqa, pachak tawa chunka tawa waranqakunapa mayllariyninpi, Laodicea Adventismoqa siminmanta wijch'usqa kachkan, hinaspa chaymanta “paykunapa wasin” ch'usaq saqisqa qhiparin.

Isaíasqa taksana pampa patapi kachkan rey Acazwan tinkuspan. Chay taksana pampaqa ricuchin Pactopa Mensajeronpa pichasqa rurasqanta, paymi usqhaylla Hamun Templonman, hinaspa Levípa churinkunata pichan “taksappa jabonninwan” hina. Kay pichayqa Adventismo qallariypi hunt'asqa karqan, hinaspaq tukuyninpi yapamanta hunt'asqa kan.

Qhawariychis, noqaqa kachaniy chaskiyta apaqniyta, paytaq ñawpaqniypi ñanta wakichinqa; hinaspan Señor, mayqintaq qankuna maskhashankichik, usqhaylla hamunqa templonman, arí, rimayninkupa kachaqnin, mayqintaq qankuna kusikunkichik paypi: qhawariychis, pay hamunqa, nin Tukuy-Atiy Yupanakunaq Señor. Ichataq, pitas paypa hamuynin p'unchayta sayaykuyta atinqa? pitas ichiykuyta atinqa rikurimusqan pachaqa? imaraykuchus payqa hina ninam qollqeta ch'uyanchiq hina, hinaspa hina t'aqsakunaq jabónninkama: Paytaq tiyaykunqa qollqeta ch'uyanchiq hina, qollqeta mayllaq hina; Levípa churinkunataq ch'uyanchanqa, qorita

qollqetawan hina ñit'inqa, chaymanta Señorpaq haywaringaku haywarikuyta chanin kaypi. Chaymantataq Judápa Jerusalénpa haywarikuyninqa Señorpaq allin sonqoyuq kanqa, ñawpa p'unchaykunapi hina, ñawpaq watakunapi hina. Malaquías 3:1–4.

Isaíasqa Ahazwan tupaykun, churinpa señalta, sutinmi qhepa p'unchaykunapi “huk puchuq kutimunqa” nisqanta unanchan. Puchuqqa chaykuna “kutimunku” nisqakuna kanku. Isaíasqa mana allin rey Ahazwanmi tupaykun templota pichasqa kananpa historiantaq ukhupi, chay historiataq qallarín Milleritakunaq historiankupi 1844 watapi, hinaspataq mana kasukuyninrayku tukuchisqa karqan 1863 watapi. Qhepa p'unchaykunapi chay pichayqa pachak tawa chunka tawa waranqa runakuna sellasqa kanankupaq historiam. Sichus Milleritakunaqa 1844 watamanta qatiq Diospa kichasqa providencianta qatirkunku chayqa, llamk'ayta tukuchinman karqan.

“Noqaqa Adventistakuna, 1844 watapi hatun llakikuy qhepaman, iñiyninkupi sinchita sayaspa, Diospa kichasqa providencianta hukllachasqa qatista, kinsa kaq angelpa willakuyninta chaskispa, Santo Espiritupa atininwan kayta llapa pacha runakunaman willaspaqa, Diospa qespichiyninta rikunkuman karqan; Señorqa kallpawanmi llamk'anman karqan paykunapa churasqankuwan kуска; llamk'ayqa tukukunman karqan, hinaspa Cristoqa ñam kaykama hamunman karqan ayllunta chaskinanpaq, paykunapa premioyninkuman. Ichaqa llakikuy qhepapi hamuq iskayrayaywan mana yachay atiywan p'unchaykunapi, achka adventista iñiqkunaga iñiyninkuta saqerqanku.... Chayhinaqa llamk'ayqa hark'asqa karqan, hinaspa pachaga tutayaypi saqisqa karqan. Sichus llapa Adventista cuerpoqa Diospa kamachikuyninkupi hinaspa Jesuspa iñiyninpi hukllaychakuspa sayanman karqan chayqa, ¡may ancha hukniraymi ñawpaq historiayku kanman karqan!” Evangelism, 695.

“Diospa kichasqa providencianta hukllawas qatiq rispa mana qatipayta atisqankumanta,” paykuna 1856 watakama Laodicea hina kasqaman chayarqanku, hinaspa 1863 watapi qatiq hatarikuyninku, chunlla puriy qallariyninta señalasqa karqa, ñawpaq Israel runakunapa rikuchisqa hina, paykuna chunka kaq, tukukuq pruebankupi mana atipaykusqankumanta, chaymanta qatiq tawa chunka watakunapi chunlla pampapi wañunankupaq huchachasqa kasqankurayku.

Churinta Isaías nisqanmi qampis ñawpaqta qespichisqa simita qun, qhipa p'unchaykunapi tukupay templo mayllaypi “huk puchuq kutimunqa” nista. Paykunapa “kutimuynin”qa Jeremíaswanmi rikuchisqa, paymanmi nisqa karqan, sapaqmi “kutimunman” chayqa, Diospa ricchakuqninman tukunqa. Pachak tawa chunka tawa waranqakunaqa chay llaquylla uyarisqamanta kutimuqkuna kanku.

Pachak tawqa chunka tawa waranqa runakunaqa huk llakikuyta pasarkanku, hinaspataq Señorninkuta suyarqanku. Paykunaqa Millerita willakuypa historiapi yachaq sipaskunawan rikch'achisqa karqanku, hinaspataq qallariypi chaymanta tukukuypi historiakunapipas ishkay k'aspi huk suyuman huñusqa kanku, Chawpi Tuta Qapariy pacha Santo Espíritu pampachakusqaq tiempopin.

Mana allinchu mana kusikuyuq rey Acazqa Judá llaqtapa kamachiqninkunata rikch'achin, paykunaqa willakuyta uyaringaku, ichaqa Isaías qhawachisqa willakuyta qhesachinqaku; chayta ruwaspaqa “mitk'akunku, urmakunku, p'akikunku, toqllaman urmakunku, hap'isqaña kanku.”

Paykunaqa “wañusqakunawan rimanankupaq yachaqkunaman, hinaspa pakallamanta qhawariq layqakunaman, qaparis palla rimariqkunaman” maskaqkuna kanku; chayqa espiritismo nisqapa kawsayninta rikch’achin, chaymanmi urmaykunku 2 Tesalonicensespi nisqa hatun pantachikuyta chaskispa. Acazpa 742 a.C. watapi Isaíaspa willakuyninta qhesachisqanqa 1863 wataman tupachkan, maypichus Millerpa willakuynin qhesachisqa karqan. Isaíasqa Millerta rikch’achin, hinaspa Isaíaspa hinallataq Millerpa willakuyninpas “qanchis kutikama” nisqapi sayarqan, chaymi Isaías qanchis kaq kapitulu, pusaj kaq versiculopi sayayninta tarin. Millerpa churin (Isaíaspa churin)qa qhipa p’unchaykunapi hamuq Elías kuyuriyninta rikch’achin.

Ahazpa contranpi rimarisqaqa, paypa chaskisqanta mana allinchasqanrayku, chaymi willakurqan hanaq llaqtamanta reywan atipasqa kananpaq; payqa qhepa p’unchaykunapi Kimsachasqa Huñuyniyuq Kunan Roma kasqa, papadoq kamachiynin urapi kachkan.

Hinaspapis Señorqa huk kutita rimawarqan, nispa: Kay llaqtakunaqa Shiloah unu mayupas llamp’u puriq yakuqta mana chaskispankurayku, Rezinwan Remalíaspa churinta kusikuspankurayku; chayrayku, qhawariychis, Señorqa paykunapa contranman apamunqa mayu yakuqta, kallpasapa, achka kaqta, Asiriapa reyninta hinallataq llapan hatun kaynintapas; payqa llaqa rakinankunamanta wicharinqa, llaqa patankunamantataq lloqsinqa. Judá suyunta pasaranqa; hunt’aspa, wicharispas, kunka kama chayanqa; rikrankunapa mast’ariynintaq hallp’aykipa anchon hunt’anqa, ¡oh Immanuel! Isaías 8:5–8.

Isaíasqa tinkurirqan mana allin rey Acazwan hanaq qochapa yaku purichina ñanpa tukukuyninpi, chaywanpas, bíblicamanta historiador-kunawan arqueólogo-kuna ukhupi mana sut’i yachasqa kanmanchu Cristo pacha hanaq qochaqa Siloam qochallañachu karqan icha mana, Isaíaspa profeciankunap contexto-ninmi tukuy iskayrayayta qichun, imaraykuchus Isaías sut’inchin hanaq suyup reyqa Acazpa contran hamunanpaq kasqanta, payqa llamp’u puriq Siloahpa yakunkunata qichusqanrayku. “Siloah” sutinqa Antiguo Testamento-pi “Siloam” sutinutmi Nuevo Testamento-pi kachkan.

Siloam quchapim karqanmi Jesús ñawsa runata allinyachirqan, hinaspa millay rey Acazqa ñawsa Laodicea umalliqkunata rikch’achin, iskayninpi 1863 watapi, hinallataq manaraq hamuq domingo kamachiy p’unchawpi allinyachisqa kayta mana munasqankurayku. “Shiloah” hinaspa “Siloam” sutikunaqa iskayninpi “kachasqa” ninmi, huk willakuytaq Yayayumanta Churiman kachasqa karqan, paytaq chaymanta Gabrielman hinaspa ch’uya angelkunaman qusqa, Isaíasman apachinankupaq; paymi hanaqpachamanta “kachasqa” willakuyta apamurqan huk ñawsa Laodicea umalliqman.

Hanaq yuqay quchamanta maypichus Isaías willakuyta qawarichirqan, chayqa rikuchin maypichus Santo Espiritupa paraqa Diospa llaqtanman apachisqa kachkan, imaynachus Zacaríaspa rikuyñinpi qori t’uruqkunapas rikuchin, utaq Jacobpa musquyninpi escalera nisqapas.

“Imatachus Dios noqanchikpaq waqaychasqanqa Zacarías qhelqapi, 3 ch’iqapi hinaspa 4 ch’iqapi, chaymanta 4:12–14 nisqapi rikuchisqa kashan: ‘Hinaqtin kutimuspani payta tapurqani, nispa: Imataq kay iskay olivo sach’a ramakuna, mayqenkunataq iskay qori t’uyukunawan kikinmanta qori aceite-ta uraykachkanku? Hinaqtin pay kutichiwashpa nirqan:

Manachu yachanki kaykuna imas kasqanta? Ñoqataq nirqani: Mana, Señor mío. Chaymantataq pay nirqan: Kaykunaqa iskay llusisqa runakunan, pacha tukuy kaypa Señorpa qayllanpi sayaqkuna.”

Señorqa tukuy imaymana ruraqkunaq hunt’asqanmi. Payqa manam imaypis pisichisqa yanapakuykunayoqchu. Ñoqanchikpa iñiy pisi kayninchikrayku, kay pachaman k’askasqa kayninchikrayku, chaninnaq rimayninchikrayku, mana iñiyninchikrayku, rimasqanchikpi rikuchikusqanrayku, chhika llaquy llanthukuna ñoqanchikmanta muyuriq hamunku. Cristoqa manam simipi nitaq kawsayninpi sut’inchasqachu tukuy sumaqllapaq Kasqan hina, chunka waranqa runakunamanta aswan ñawpaq Kasqan hina. Almaqa yanqa kaqkunaman hawaykuspa kusisqa kaptinqa, Señorpa Espiritunqa ichhuyllataña paypaq ruranman. Qhawariyninchikqa pisi karu qhawaq kaspas, llanthutam rikun, ichaqa qhipapi kaq hatun k’anchaytaqa manam rikunchu. Angelkunaqa tawa wayrakunata hap’ispa hark’achkanku, phiñasqa kawallu kacharikuypaq p’akispa tukuy kay pachapa uyan patanta phawayta maskhaq hina rikuchisqa, purisqan ñanpi chinkachiytawan wañuyypas apamuspa.

“¿Puñunanchikchu wiñay pachaqa patanpi kashaspalla? ¿Qellqasqa, chiri, wañusqa hinachu kanchik? ¡Ay!, iglesiankunapi Diospa Espirituyninwan samayninwanpas llaqtanta phukusqa kanman, chaymi chakinkupi sayarispanku kawsanankupa. Rikunayku tiyan ñanqa k’ichki kasqanta, punkuqa ñit’isqa kasqantapas. Ichaqa chay ñit’isqa punkuta pasaspanchikqa, anchuyninqa mana tukukuqmi.” Manuscript Releases, volumen 20, 216, 217.

“Quri aceiteqa”, Diospa Espiritunpa willakuyninkunam, hanaq qochamanta uraykamun, iskay quri tubo hina kay conducto nisqanta pasaspa; chay iskay testigokunam Bibliamanta hinallataq Profeciapa Espiritunmanta, utaq Antiguo hinaspa Nuevo Testamento, utaq ley hinaspa profetakuna, utaq Moisés hinaspa Elías.

“Tukuy kay pachaqa Señorpa qayllanpi sayaq ñak’asqakunaqa, huk ñawpaq Satanásman qusqasqa karqan chay tapaqa querubínpa kasqan hina churasqa kanku. Paypa tiyanan muyuriq ch’uya kawsayniyuqkuna nisqankunawanmi Señorqa kay pachapi tiyaq runakunawan mana tukukuq rimayninta qatichin. Quri aceiteqa chay graciata sut’inchan, maywan Diosqa iñiqkunapa mechankunata hunt’asqa waqaychan, ama lliphipiykuspa wañukunankupa. Sichus mana kay ch’uya aceite hanaq pachamanta Diospa Espiritunpa willakuyninkunapi ichaqa poured kasqanman hina uraykamunmanchu karqan chayqa, millaypa rurayninkunaqa runakunapa patanpi llaqa kamachiyiniyuq kanman karqan.”

Diosqa mana yupaychasqa kachkan noqaikuna mana chaskispa pay qespisqan willakuykunata apachimuwanchik chaykunata. Chayhinaqa qori aceitetam mana chaskinchikchu, mayqentachus pay almanchikman pourayta munan, tutapi kaqkunaman chayachisqa kananpaq. Waqyasqa hamuptin, “Qhawariychik, noviota hamushan; lloqsiychik tinkuq,” nispa, chay santo aceitet mana chaskiqkuna, chayri Cristo-pa graciata sonqonkupi mana waqaychaqkunaqa, upa virgenkunahinataqmi tarinqaku mana listo kasqankuta Señor-ninkuwan tinkunankupa. Paykunaqa manam kikinkupichu atiyiniyoq kanku chay aceite jap’inankupa, hinaspa kawsayninkuqa thuñisqa tukupun. Ichaqa Diospa Santo Espiritun mañakusqa kaptinqa, hinaspa Moisés hina rqakunanchik, “Gloriaykita rikuchiwanki,” nispa, Diospa munakuyninmi sonqonchikkunapi hunt’asqa kanqa. Qori tubokunawanmi qori aceite noqanchikman

chayachisqa kanqa. “Ama kallpawanchu, nitaq atinyiwanchu, aswanpas Espirituywanmi, Hosts-pa Señor nin.” Justicia-pa Intin k’anchaq rayokunata chaskispa, Diospa wawakunaqa kay pachapi achkakuna hina k’anchanku. Review and Herald, July 20, 1897.

Ahazpa mana chaskisqankamanta willakuyqa Chaupi Tuta Qapariymanta willakuy karqa; chayqa Cristopa iskay kutin hamuyninman tukunanpaq karqa, sichus Laodiceapa pusariqninkuna 1856 watapi paykunaman “kachasqa” Laodiceaman willakuyta chaskisqakuq chayqa. Chay willakuyqa hinaptin kallpachasqa hatun qaparikuymán wiñanman karqa, Diospa llaqtanpas llamk’ayta tukuyninman apaspa samaypi kanman karqa. Chaypa rantinpiqa, paykuna kutirimurqanku chay q’añu millay qishqayman, maymantachus qispichisqa karqanku.

Isaiaswan Ahazwan rikuchisqa kanku pichanayku ruraypi fullerpa chakranpi, chaytaqa Malakías qillqapi kimsa kaq kapitulu nisqapi Conveniopa Kachaqninmi hunt’an. Paykunaqa simbólicamente churakusqa kanku maypichus “aceite” (huk willakuy) hich’aykusqa kashan Zacaríaspa rikuyñinpi; hinallataq qhepa p’unchaykunapi, Isaiaspa Ahazman willakuyninqa Islampa willakuyninmi kimsa kaq Ay nisqapa; pakasqa historiapa willakuyninmi qanchis trueno nisqakunamanta; pusaq kaq qanchismantam nisqapa willakuyninmi; uvas chakra nisqapa willakuyninmi; “Cheqaq Kay” nisqapa willakuyninmi; chaykunataq llapallanku Jesucristopa Revelación nisqapa imankuna kanku, mayqinchus qhepa p’unchaykunapi paqarichin fullerpa chakranwan rikuchisqa pichanata.

Karqanmi karqanpas “qanchis kutikuna” nisqapa willakuyninpas, Millerpa qallarichisqan rumimanta esquinapa umán rumikama tikraqu; payqa ñawpaq cheqaq yachachiyman karqa, chayraykutaq qhipa cheqaq yachachiyman kanan. 1863 watapi señalasqa karqa huk pichay ruwaypa tukukuynin, mayqinchus qallarirqa kimsakuna angelpa chayamunwan 22 octubre 1844 p’unchaypi, hinaspa qhipaman chayarqa “qanchis kutikuna” nisqapa k’anchayninman 1856 watapi. 1844 watapi iskay waranqa kinsa pachak watakunapa k’anchaynin huk qallariyta señalarqa, chaymi pusarqa chay tukukuymán, mayqinchus iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka watakuna señalarqan. Ichaqa, Laodiceapa ñawsa kaynin, qallariypipas tukukuypipas, manam munanchu rikuyta iskaynin rikch’ayninkunapa tinkuyninta. 1863 wataqa huk pichay ruwaypa tukukuyninta rikuchin, chay ruwayqa wiñaypaqmi pasaq maypachachus huk willakuy kichasqa kananpaq mana sellasqa karqan; kimsakuna angelpa willakuynintaq mana sellasqa kichasqa karqa 22 octubre 1844 p’unchaypi.

Kimsa angelpa k’anchaynin, 1844 watapi kicharisqa karqa chayqa, manam sapallan k’anchaychu karqa; chayqa karqanmi ñaña White nisqanman hina, “kimsa angelpa ñawpaqman riq k’anchaynin.” Kimsa angelpa ñawpaqman riq k’anchayninqa 1844 watapi qallarin, hinaspataq ñawpaqman riysipan allinchakuypa tiempun tukukunankama; ichaqa ñawpaqta chayamurqan hina, hinaspataq qhipaman tukukuptin hina, kanmi kimsa angelpa huk sapa pruebayuq tiempo. Chay prueba tiempokuna, qallariyninpi hinaspa tukuyninpi, hinallataq rikuchinku huk pruebayuq ruwayta, Danielpa “yachay yapay” nisqanwan rikuchisqa, chaymi kimsa angelpa ñawpaqman riq k’anchayninpas.

Qallariypi pruebapa rurayninqa 1844 watapi qallarirqan, hinaspan ñawpaqman puriq k’anchay yachaypi yapakuspa wiñarqan 1856 watapi tukukuyninman chayanankama. Pruebapa pacha

qallariy k'anchaypas, tukukuynin k'anchaypas, iskay visiónmi Danielpa pusaq kaq capitulonpi, chunka kimsayuy kaq hinaspa chunka tawayuy kaq versiculopi kashan; chaykunan Adventismopa cimientonnta hinaspa chawpi sayachiq aswan hatun pilarninta rikuchin.

Ñawpaq angelpa pruebanan pacha qallarisqa 11 ñiqin agosto killapi, 1840 watapi, hinaspa tukukusqa ñawpaq llakikuypi 19 ñiqin abril killapi, 1844 watapi. Chaymanta iskay ñiqin angelpa pruebanan pacha qallarisqa, hinaspa puririsqa 22 ñiqin octubre killakama, 1844 watapi. Chay pachapi kinsa ñiqin angel chayamusqa, hinaspa kinsa ñiqin angelpa pruebanan pacha puririsqa Laodicea sutiyuy Adventismo kinsa ñiqin angelpa k'anchayninta 1863 watapi mana chaskispa qhispichikama.

Kimsa angelpa pruebanan pacha Millerita Adventismopaq qallariyniyoy karqan, tukukuyniyopas karqan, chay qallariywan tukukuypas kikin imata reqsichinanku tiyan, Jesucristoqa sapa kuti ima tukukuyninta qallariyninwanmi rikuchin. Kimsa angelpa ñawpaqman puriq k'anchayninpa kichakuyninqa karqan rikurimuyninpa k'anchaynin, nisqaqa “mareh” rikuy, Daniel qhelqap pusaq kaq t'aqapi chunka tawañiqin versiculopi. Kimsa angelpa ñawpaqman puriq k'anchayninpa tukukuyninqa karqan santuariota hostawan saruchakuyinpa k'anchaynin, nisqaqa “chazon” rikuy, chunka kimsayoy versiculopi. Iskay rikuykunaqa profeciapi hukllachasqa, may t'inkisqa kachkanku.

Chaymi qanchis kaq killapa chunka p'unchawninpi jubileo waqra trompetata waqachinki; pampachay p'unchawpinmi trompetata waqachinkichik llapa suyuyniykichikpi. Levítico 25:9.

Quchuy p'unchaypi waqachinapaq kashaq qepaq waqrapas, October 22, 1844 p'unchaypi, Jubileo waqrapas karqa, mayqinchus qanchis watakunaq santu muyuriyninta rikuchin, chaymi yapakuspa iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka p'unchaykunaman chayan. Señorqa yuyarqan ñawpaq Israelta chiqanta Aullqasqa Hallp'aman pusayta, ichaqa paykunaq hatarikuyninku mana chayta ruwachirqachu. Señorqa yuyarqan kunan pacha Israelta chiqanta Aullqasqa Hallp'aman pusayta, ichaqa hatarikuymi mana chayta ruwachirqachu. Sichus kunan pacha Israelqa kimsa kaq angelpa ñawpaqman puriq k'anchayninman kasukusqa kanman karqa, hinaspa kay pachata willasqankuman karqa, Señorpas huk pachak watamanta aswan ñawpaqta kutimunman karqa.

Chaykunan rurananpaqqa, Señorqa Milleritakunapura huk tikrayta rurayman karqan, chay tikraytaq Escrituraspi Diospa pakasqa misterionnin nisqami reqsichisqa. Sichus Adventismokuna kimsa kaq angelpa ñawpaqman puriq k'anchayninta qatirqanku chayqa, Jubileo waqrata trompetan tukukuyninkama hunt'asqa sonayman karqan; imaraykuchus qanchis kaq trompeta sonasqan p'unchaykunapin Diospa pakasqa misterionnin tukukusqa. Apocalipsis chunka kaqpi, chay trompetaqa, mayqinchus Jubileo trompeta kasqan, hinallataq kimsa kaq llakiypa trompetanpas, 1844 watapi octubre killapa iskay chunka iskayniyuq p'unchaypi sonayta qallarin.

Hinallataq angiltaq, tagmiyaqamnik takullruaqa imarmi nunamilu iluani nikllingalria, qilamun agyumini quksraulruaq, Angayuqaamun-llu atrinun ayuqunaqrulria, taqmaluni taqanelnguq, qilam cali iluani tamaita, nunam cali iluani tamaita, imarpem cali iluani tamaita piniaqellriit, tai'ni ellangqertuq ungavangqertuksaunani: Agli-llu ulluni iluani malrugnek-llu angilriit iluani nanvaqtaqellriit, mallguryugngami iluani, Guutem irr'irluni iluani nallunrituq taqesqellria,

assirluni uqautellriatun kenkallriinut, sivullriit-llu qaneryaruat. Revelation 10:5–7.

1844 watapi octubre killapa iskay chunka iskayniyuq punchawpi qallarisqa pruebayuq pichaychasqa puriy, kimsa kaq angelpa ñawpaqman riq k'anchaynin kaspas, qallarisqa Daniel qhelqapi pusaq kaq kapitulu, chunka tawaq versiculopi kashaq k'anchaywan, tukukapusqataq Daniel qhelqapi pusaq kaq kapitulu, chunka kimsaq versiculopi kashaq k'anchaywan. Qallarisqa chunka tawaq versiculopa kutichisqanwan, tukukapusqataq chunka kimsaq versiculopa tapukuyninwan.

Chay iskay chunka isqun wataqa rikuchisqa karqan Isaiaspas waqyasqan willakuynin chay sut'inchasqa Judá suyupa Ahaz qhapaqman chayamunwan, hanaq suyuwan uray suyuwan ukhupi maqanakuy pacha. Chay iskay chunka isqun wataqa tukukurqan hanaq suyupa qhapaqninqa Israelta watasqa kamachiymanta apakusqanwan. Chay iskay chunka isqun wataqa rikuchirqan kimsa kaq angelpa chayamunanta 1844 watapi, 1863 watapi hatariykama. Kimsa kaq angelpa ñawpaqman riq k'anchayninqa Isaiaspas willakuyninwan rikuchisqa karqan.

Chay ñawpaqman puriq k'anchayta mana chaskisqanmi Millerita kuyuyta tukuchirqan, hinaspa chay watukuy p'unchaykunapi Filadelfiapi Millerita Kuyuyqa Laodicea Iglesiasman tikrarqan. Chay chunka isqun watakuna 742 A.C. watapi qallarisqankuna, hinaspa chunka isqun watakuna 1844 watapi qallarisqankunapas, iskayninku qhepa p'unchaykunapi huk watukuy hinallataq ch'uychakuy ruwanakuyta rikuchinku, chayqa kinsa kaq angelpa ñawpaqman puriq k'anchayninpa qhipa watukuy p'unchayninmi.

Chay qhipa pruebanakuy ruwasqapiqa Diospa pakasqa misterionmi tukukunqa. Pachak tawa chunka tawa waranqa runakunaqa chay suyaqkuna, kutiriqkuna, hinaspa sellasqa kaqkun.

Testimoniota watay, leyta pas yachachiyniykunapa chawpinpi sellay. Ñuqataq Señorpi suyasqayki, Jacobpa wasinmanta uyanta pakakusqanmanta; paytaq qhawasaq. Qhawariy, ñuqa hinallataq wawakuna Señor qosqawanmi Israelpi señalkunapaq, musphaykunapaqpas kachkaniku tukuy atiyiniyuq Señorpaqmantapacha, Sion orqopi tiyaqmantapacha. Isaías 8:16–18.

Qhipa p'unchaykunapi kimsañiqin angelpa ñawpaqman puriq achikyayninpa tukuyinpi suyasqa-pruebapa pacha, qallariyninpi suyasqa-pruebapa pacha maypichus qallarisqa karqan, chaypim qallarikurqan. Qallarikurqan Jesuspa makin hanaq pacha-man oqarispa willakusqanpi: “manañam tiempo kanqachu,” nispa. Chay rimariyqa karqan 22 octubre 1844 p'unchaypi, qanchisniyuq trompetapas, qanchis sagrado ciclo tukukuyninpi Jubileo-ta willarasqan hina. Qanchis wata ciklo, qanchis kuti yapasqa, cheqaqtapuni tawa chunka qanchisniyuq watakuna karqan, utaq iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka p'unchaykuna.

1989 wataqa “tukukuypa pacha” kasqanta pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa kuyuriyninpi, hinallataq 1989 wataqa tukuchin pachak iskay chunka suqta watakunata, 1863 watapi hatariyuymanta qallarisqankuta. Pachak tawa chunka tawa waranqa runakunapa kuyuriyninpa qallarikurqan “tukukuypa pacha”pi, “qanchis kutikuna” nisqapa unanchanwan; imaraykuchus pachak iskay chunka suqtaqa chunka iskay pachak suqtachunkaq sapa chunkanmi,

chaymantaq iskay waranqa pichqa pachak iskay chunkaq kuskanmi.

Jesúsqa sapa kuti imapas tukukuyninta rikuchinqa huk imapa qallariyninwan, chaymanta pachak tawa chunka tawan waranqa runakunapa kuyukuyninpa qallariyninqa “qanchis kutikuna” nisqa unanchaqwanmi señalasqa karqa, hinallataq imayna kasqantaq chay kuyukuyniyuq tukukuyninpi. Qanchis kaq angelpa waqaychasqan p’unchaykuna, maypichus Diospa pakasqa kaynin tukukun, qallarikurqan Apocalipsis chunka hukniyuq kaq qillqapa “kimsa pacha kuskan p’unchaykuna” nisqapa tukukuyninpi. Qanchis kaq Trompeta, mayqinchus kinsa kaq Llakiy kaytaq, iskay kaq notanta waqaycharqan octubre 7, 2023 p’unchaypi, chaymanta Diospa pakasqa kayninqa kunanmi tukukuchkan, imaynachus “willakuqnin profetakunaman nisqanta” hina. Kuyukuypa tukukuyninqa “qanchis kutikuna” nisqa unanchaqwanmi señalasqa kachkan, imaynachus chay kikin kuyukuypa qallariyninpas karqa.

Tukukuypi pacha 1798 watapi, Diospa phiñakuyninpa “qanchis kutikuna” chay chinchay suyuq hatun ayllunkunapaq tukukuqmi karqa; hinallataq Milleritakuna kuyuy tukukuyninpi, “qanchis kutikuna”wan tupanakuq chiqaqkuna qhisqichisqanmi 1863 watapi hatarikuq mana kasukuyta señalarqa. Jesúsqa sapa kuti imapas tukukuyninta qallarikuyninwanmi rikuchin, hinaspa ñawpaq angelpa kuyuy (Milleritakuna) kimsañiqin angelpa kuyuyta (pachak tawa chunka tawa waranqa runakuna) rikuchin. Iskay kuyuykunapas “qanchis kutikuna”wanmi qallarín, “qanchis kutikuna”wanmi tukukun. Kaykunataqa mana runaq yuyayninmanta llusichiyta atinkichu.

Kay yachakuyta qatiq artículo mast’arisunchik.

“Maypichus kamachikuqninpi kashaqkunaqa mana tikranankuchu kay pachapa kikin munayman qhatiq, qhapaq tukuyta usuchi kamachiykunamanqa, imaraykuchus mana atinankuchu chayta; hinaspapas atiykuymán chayanman chayqa, Cristopa rikch’akuynin kamachiykunaqa mana saqenmanchu. Achka yachachiyta qunan tiyan. ‘¿Pitaq Pay yachachinqa yachayta? ¿pitaq yachachinqa yachachiyta unanchanankupa? Ñuñuta saqisqaakunata, ñuñumanta qechusqakunata. Kamachikuyqa kamachikuy patapi kanan tiyan, kamachikuy patapi; siq’iqa siq’i patapi kanan tiyan, siq’i patapi; kaypi aslla, chaypipas aslla’ ”. Chhaynatan Señorpa siminqa pacienciawan wawakunapa ñawpaqenman apamusqa kanan, hinaspa paykunapa ñawpaqenpi waqaychasqa kanan, Diospa siminta iñiq tayta-mamakuna rayku. “ ‘Arí, qhulluy simikunawan, huk simiwanpas kay llaqtaman rimarinqa. Paykunamanmi nirqan: Kaymi samay, kaywanmi sayk’usqata samachinkichik; kaymi kawsariy musuqchasqa; ichaqa mana uyariyta munarqankuchu. Chayraykun Señorpa siminqa paykunapaq karqa kamachikuy patapi kamachikuy, kamachikuy patapi kamachikuy; siq’i patapi siq’i, siq’i patapi siq’i; kaypi aslla, chaypipas aslla; ripunankupaq, qhipaman urmanankupaq, pakisqa kananankupaq, toqllapi hap’isqa kananankupaq, hinaspa jap’isqa kananankupaq.’ ¿Imarayku?—imaraykuchus mana kasurqankuchu paykunaman chayamuq Señorpa simita.”

“Kayqa niyta munan: mana yachachisqa kaqkunaqa, ichaqa kikinkupa yachay-ninkuta munakuspa waqaychasqaku, hinaspa kikinkupa yuyay-ninkuman hina llamk’ayta akllasqaku. Señorqa paykunaman kay pruebatam qon: paypa yachachisqanman qatiq hina churakunkuchu, utaq mana chaskispa kikinkupa yuyay-ninkuman hina rurankuchu; chaymanta Señorqa paykunata saqerpunqa mana pantay atina ruwaypa chiqap rurunman. Llapa ñan-ninchiskunapi,

Diosman llapa servicioninchiskunapi, paymi rimawanchis: ‘Sonqoykita Qoway.’ Diosqa munan uyariq, yachachikuq espirituta. Mañakuyta allin kayninta qowan chaymi: munakuq, kasukuq sonqomanta samasqa kasqan.”

“Diosqa markan runankunamanta wakin imakunata mañan; paykuna ninku chayqa: Kay imata ruranaypaq sonqoyta mana qusqachu, Señorqa paykunata saqen yachayniyuq kasqankuta yuyaspa juzgayninkupi purinankupaq, hanaq pacha yachay mana kaqtin, kay qillqasqa simi hunt’akunankama [Isaías 28:13]. Manam ninaykichu: Señorpa pusakuyninta qatiqsaq huk t’aqapiña, chayqa juzgaynuywan allin tinkusqankama, chaymantataq kikiyki yuyaykunata sinchita hap’ipakuspa, Señorpa rikch’ayninman hina mana kamachikuyta munaspa. Tapuyqa kay hina kanman: ¿Kaychu Señorpa munaynin? amaqa: ¿Kaychu —pa rimaynin utaq juzgaynin?” Testimonios para los Ministros, 419.